

**„Inter-administrativní pouto“ správních aktů  
v předpisech unijního práva**

**“Inter-administrative Tie” of Administrative Acts  
in the European Union Law**

**Jakub Handrlica**

---

**Abstract:** *The presented paper deals with specific phenomenon of the “inter-administrative tie” which some of the norms of the European Union law award to administrative acts issued by national administrative authorities. This “inter-administrative tie” implies the fact that legal consequences of these acts are not limited to the territory of a single state, but they constitute legal effects also in the territory of other states. The phenomenon isn't based on a mere fiction, but rather on transboundary effects of certain administrative acts. Consequently, the “inter-administrative tie” implies a specific relation of reciprocity between the states concerned. Such reciprocity implies that a state issues administrative acts, having implications outside its own territory, and, at the same time, the state accepts implications of foreign administrative acts in its own territory. Our study deals not only with the content of this phenomenon, but also with the application problems arising vis-à-vis national legislation.*

**Key Words:** *Transterritorial Administrative Acts; Inter-administrative Tie; Territoriality; Mutual Recognition; Reciprocity; Review of Legality; Nullity; the European Union.*

**Abstrakt:** *Příspěvek se věnuje specifickému fenoménu „inter-administrativního pouta“, které některé předpisy unijního práva přiznávají správním aktům vydaným vnitrostátními správními orgány. Charakteristickým znakem transteritoriálního správního aktu je skutečnost, že jeho účinky nejsou omezeny územím vydávajícího státu, ale nabývají účinků i mimo toto území. Koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů. Důsledkem transteritoriálního správního aktu je vždy jistá forma prolomení územní výsosti cizího státu; cizí státy jsou pro unione povinny respektovat účinky plynoucí z transteritoriálního správního aktu. Současně (recipročně) dochází k rozšíření územní výsosti cizího státu, v čehož důsledku vzniká a paralelně existuje vícero územních výsostí současně. Naše studie se*

věnuje nejenom fenoménu „inter-administrativního pouta“, ale také problémům, které plynou z jeho aplikace.

**Klíčová slova:** Transteritoriální správní akty; inter-administrativní pouto; teritorialita; vzájemné uznávání; reciprocita; přezkum zákonnosti; nicotnost; Evropská unie.

## Úvod

Transteritoriální správní akty jsou formou správní činnosti *sui generis*.<sup>1</sup> Jejich specifickým důsledkem je „inter-administrativní pouto“, které vyvolávají ve vztahu ke správním orgánům jiných států. Zatímco intrateritoriální správní akty (správní akty s účinky omezenými státním územím) zavazují toliko účastníky řízení a tuzemské správní orgány, transteritoriální správní akty vyvolávají účinky i vůči správním orgánům cizí moci, a to bez nutnosti jejich explicitního uznání ze strany cizí moci. Tyto přeshraniční účinky jsou u transteritoriálních správních aktů vždy důsledkem pramene mezinárodního práva, respektive unijního práva. Uvedená skutečnost zakládá jejich charakteristický znak, kterým je jejich reciprocita. Reciprocita implikuje, že suverénní stát vydává akty s účinky v práv-

<sup>1</sup> Blíže viz BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationsgesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 855-866. ISSN 0012-1363; De LUCIA, L. Autorizzazioni transnazionali e cooperazione amministrativa nell'ordinamento europeo. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2010, vol. 20, n° 3-4, s. 759-788. ISSN 1121-404X; GAUTIER, M. Acte administratif transnational et droit communautaire. In: J.-B. AUBY a J. DUTHEIL de la ROCHÈRE, eds. *Droit Administratif Européen*. 1<sup>e</sup> éd. Bruxelles: Bruylant, 2007, s. 1069-1083. ISBN 978-2-8027-2458-2; GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 423-468. ISSN 1076-6715; NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X; NICOLAIDIS, K. a G. SHAFFER. Transnational Mutual Recognition Regimes: Governance without Global Government. *Law and Contemporary Problems*. 2005, vol. 68, no. 3-4, s. 263-317. ISSN 0023-9186; RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 453-485. ISSN 0042-4498; SCHWARZ, M. Europa in der Horizontalen – Zur Abgrenzung des Prinzips gegenseitiger Anerkennung vom Rechtsinstitut des transnationalen Hoheitsakts. In: A. G. DEBUS, F. KRUSE, A. PETERS, H. SCHRÖDER, O. SEIFERT, C. SICKO a I. STIRN, Hrsg. *Verwaltungsrechtsraum Europa: 51. Assistententagung Öffentliches Recht*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 55-78. ISBN 978-3-8329-6676-8; a SYDOW, G. „Jeder für sich“ oder „einer für alle“? Verwaltungsmodelle für die Europäische Union. In: G. BAUSCHKE, et al. Hrsg. *Pluralität des Rechts – Regulierung im Spannungsfeld der Rechtsebenen*. 1. Aufl. Stuttgart: Richard Boorberg, 2003, s. 9-35. ISBN 3-415-03094-6.

ních vztazích mimo vlastní státní území a současně ve svém právním řádu předpokládá nabývání účinků cizích aktů na svém území.

Normativní základ přeshraničního účinku je v celé řadě případů vyjádřen v právním předpisu explicitně. Tak ve vztahu k rozhodnutím vnitrostátních celních orgánů Modernizovaný celní kodex (článek 17 Nařízení č. 450/2008) stanovuje, že „není-li požadováno nebo stanoveno jinak, jsou rozhodnutí celních orgánů, která vycházejí z použití celních předpisů nebo s nimi souvisejí, platná na celém celním území Společenství“; ve vztahu k povolením vyvézt kulturní statek (vývozním povolením) mimo území Společenství stanovuje Nařízení č. 116/2009 ve svém článku 2, že „vývozní povolení platí v rámci celého Společenství“; ve vztahu k individuálním, souhrnným nebo všeobecným povolením pro vývoz zboží dvojího užití stanovuje a ve vztahu k povolením pro sjednávání nebo organizování operací týkajících se nákupu, prodeje nebo dodávek zboží dvojího užití ze třetí země do jakékoliv jiné třetí země (zprostředkovatelské služby)<sup>2</sup> stanovuje Nařízení č. 428/2009 ve svých člancích 9 a 10, že „všechna povolení platí v celém Společenství“, respektive že „povolení je platné pro celé Společenství.“ Z platné právní úpravy lze dále uvést řadu příkladů, kdy směrnice explicitně předpokládají přiznání transteritoriálních účinků správním aktům členských států: je tomu tak například v případě povolení k činnosti subjektu kolektivního investování do převoditelných cenných papírů,<sup>3</sup> povolení k poskytování investičních služeb,<sup>4</sup> povolení k přímé pojišťovací nebo zajišťovací činnosti,<sup>5</sup> po-

<sup>2</sup> Blíže viz EHRlich, W. *Das Genehmigungsverfahren für Dual-use-Waren im deutschen Exportkontrollrecht*. 1. Aufl. Witten: Mendel, 2003. 161 s. ISBN 3-930670-83-6; HOHMANN, H. Handel mit Dual-Use-Gütern im Binnenmarkt: Konflikte zwischen nationalen Kontrollen und europäischer Warenverkehrsfreiheit. *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*. 2000, Jg. 11, s. 52-57. ISSN 0938-3050; KARPENSTEIN, U. Die neue Dual-use-Verordnung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 2000, Jg. 11, Nr. 22, s. 677-680. ISSN 0937-7204; a LEHR, W. Die neue EU-Dual-use-Verordnung 2000 und deren Auswirkungen für das Exportgeschäft. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 2001, Jg. 20, Nr. 1, s. 48-51. ISSN 0721-880X.

<sup>3</sup> Směrnice č. 2009/65/ES ve svém článku 5 odst. 1 stanovuje, že aby mohl subjekt kolektivního investování do převoditelných cenných papírů provozovat svou činnost, musí být povolen v souladu s touto směrnicí. *Toto povolení je platné ve všech členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

<sup>4</sup> Směrnice č. 2004/39/ES ve svém článku 5 stanovuje, že každý členský stát vyžaduje, aby poskytování investičních služeb nebo výkon činností formou výkonu povolání nebo podnikání podléhalo předchozímu povolení v souladu s touto kapitolou. Toto povolení vydá-

volení k činnosti správce alternativního investičního fondu<sup>6</sup> atakdále. Vyskytují se i formulace implicitního charakteru (například v případě povolení k činnosti úvěrových institucí).<sup>7</sup>

Transteritoriální správní akty vyvolávají účinky na území jiných států, přičemž i nadále zůstávají akty vydanými v režimu veřejného práva svého domovského státu. Podle tohoto právního řádu je posuzována jejich zákonnost, respektive případné vady (nezákonnost, formální vady, nesprávnost, případně i nicotnost). Jsou to v zásadě správní orgány státu, který transteritoriální správní akt vydal, které disponují pravomocí podrobit transteritoriální akty přezkumu v rámci řádných, mimořádných, respektive dozorčích prostředků. Skutečnost, že tyto akty vyvolávají účinky i vně státního území (v rámci právních řádů jiných států), má za následek nutnost zvýšené intenzity vzájemné spolupráce vnitrostátních správních orgánů. Je přitom nutné, aby jejich interakce probíhaly v sou-

---

vá příslušný orgán domovského členského státu určený v souladu s článkem 48. Článek 6 dále stanovuje, že povolení je *platné pro celé Společenství* (kurzívou zvýraznil autor) a umožňuje investičnímu podniku poskytovat služby nebo vykonávat činnosti, ke kterým povolení získal, v celém Společenství, a to buď prostřednictvím zřízení pobočky, nebo formou volného pohybu služeb. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS*. Ú.v. EU L 145, 2004-04-30, s. 1-44.

<sup>5</sup> Směrnice č. 2009/138/ES ve svém článku 14 stanovuje, že přístup k přímé pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, na kterou se vztahuje tato směrnice, podléhá předchozímu povolení. Článek 15 dále stanovuje, že povolení je *platné pro celé Společenství* (kurzívou zvýraznil autor). Umožňuje zde pojišťovněm a zajišťovněm provozovat činnost, přičemž se uvedené povolení vztahuje také na právo usazování a volný pohyb služeb. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)*. Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155.

<sup>6</sup> Směrnice č. 2011/61/EU ve svém článku 6 stanovuje, že členské státy zajistí, aby žádný správce nemohl spravovat žádný alternativní investiční fond, pokud mu nebylo uděleno povolení v souladu s touto směrnicí. Článek 8 dále stanovuje, že povolení je *platné ve všech členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010*. Ú.v. EU L 174, 2011-07-01, s. 1-73.

<sup>7</sup> Směrnice č. 2013/36/EU ve svém článku 17 stanovuje, že hostitelské členské státy *nevyžadují další povolení nebo poskytnutí kapitálu pro pobočky úvěrových institucí povolených v jiných členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

ladu se zásadou *loajální spolupráce* (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii). Uvedená zásada implikuje ve vztahu k transteritoriálním správním aktům celou řadu nových povinností, které musí vnitrostátní správní orgány ve své praxi realizovat (například sdělování skutečností o zrušení nebo změně vydaného aktu správním orgánům jiného státu, vzájemnou notifikaci v případě identifikace nicotného aktu atakdále).

### Obsah a vymezení „inter-administrativního pouta“

Charakteristickým znakem transteritoriálního správního aktu je skutečnost, že jeho účinky nejsou omezeny územím vydávajícího státu, ale nabývají účinků i mimo toto území. Koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů.<sup>8</sup> Jak bylo uvedeno výše, nauka se s tímto fenoménem vypořádala konstrukcí o rozšíření územní výlosti státu při zachování jeho územní suverenity. Důsledkem transteritoriálního správního aktu je vždy jistá forma prolomení územní výlosti cizího státu; cizí státy jsou *pro unione* povinny respektovat účinky plynoucí z transteritoriálního správního aktu.<sup>9</sup> Současně (recipročně) dochází k rozšíření územní výlosti cizího státu, v čehož důsledku vzniká a paralelně existuje vícero územních výlostí současně.

Lze konstatovat, že jsou to právě transteritoriální účinky, které jsou odbornou literaturou považovány za stěžejní charakteristický znak této formy správní činnosti, který ji odlišuje od správních aktů ryze intrateritoriálního povahy.<sup>10</sup> Zmíněný charakteristický znak také odlišuje transteritoriální akty od jiných forem správní činnosti. Distinkce je zřetelná zejména ve srovnání s akty, které nabývají přeshraničních účinků na základě aktu uznání, přičemž cizí moc rozhoduje o vzniku účinků těchto aktů na svém území v souladu se svými potřebami a zájmy.<sup>11</sup>

<sup>8</sup> Blíže viz Von DANWITZ, Th. Systemgedanken eines Rechts der Verwaltungskooperation. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a W. HOFFMANN-RIEM, Hrsg. *Strukturen des Europäischen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 1999, s. 188-189. ISBN 3-7890-5951-X.

<sup>9</sup> Blíže viz SCHMIDT-ASSMANN, E. Das Allgemeine Verwaltungsrecht vor den Herausforderungen neuer europäischer Verwaltungsstrukturen. In: H. HALLER, Ch. KOPETZKI, R. NOVAK, S. L. PAULSON, B. RASCHAUER, G. RESS a E. WIEDERIN, Hrsg. *Staat und Recht: Festschrift für Günther Winkler*. 1. Aufl. Wien; New York: Springer, 1997, s. 1009-1011. ISBN 3-211-83024-3.

<sup>10</sup> Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 33-35. ISSN 1874-7981.

<sup>11</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 70-86.

Povaze a charakteru účinků transteritoriálních správních aktů byla v uplynulých letech v odborném diskurzu věnována široká pozornost. Odborná literatura v současnosti dovozuje, že integrální součástí transteritoriálního účinku je prvek označovaný jako inter-administrativní pouto (*inter-administrative tie*).<sup>12</sup> Uvedené pouto má dvojí povahu.

### **„Inter-administrativní pouto“ stricto sensu**

Zprvė transteritoriální účinek implikuje, že předmětný správní akt je přímo závazný pro správní orgány cizí moci. Jedná se o inter-administrativní pouto v užším smyslu. Transteritoriální účinek ve své podstatě představuje jistou formu modifikace pozitivní stránky materiální právní moci správního aktu. Zatímco pozitivní stránka materiální právní moci má u správních aktů v zásadě za následek závaznost rozhodnutí pro orgány moci výkonné v tuzemsku, přináší mezinárodní, respektive unijní právní úprava modifikaci uvedené závaznosti a rozšiřuje ji na celý (správní) prostor Evropské unie, respektive smluvních států mezinárodní smlouvy.<sup>13</sup> Cizí správní orgány tedy nemohou výkonu přiznaných oprávnění (s výhradami uvedenými níže) na svém území zamezit, ani je

---

<sup>12</sup> Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 33. ISSN 1874-7981.

<sup>13</sup> Blíže viz CLARIZIA, P. *Il mutuo riconoscimento dell'atto amministrativo nell'ordinamento europeo*. 1<sup>a</sup> ed. Roma: Università degli Studi Roma Tre, 2010. 204 s.; GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. Context and Legal Elements of a Proposal for a Regulation on the Administrative Procedure of the European Union's Institutions, Bodies, Offices and Agencies. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2016, vol. 26, n<sup>o</sup> 1, s. 313-360. ISSN 1121-404X; GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. The General Principles of EU Administrative Procedural Law: An In-depth Analysis. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2015, vol. 25, n<sup>o</sup> 5, s. 1421-1437. ISSN 1121-404X; JANSSENS, Ch. *The Principle of Mutual Recognition in EU Law*. 1<sup>st</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 2013. 358 s. ISBN 978-0-19-967303-2; LA-TOUR, A. M. *Die integrierte Umweltverwaltung in der Europäischen Union*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2013. 359 s. ISBN 978-3-8329-7885-3; MATTERA, A. L'harmonisation des législations nationales: un instrument d'intégration et de reconnaissance mutuelle. *Revue du droit de l'Union Européenne*. 2010, n<sup>o</sup> 4, s. 679-727. ISSN 1155-4274; MÖLLERS, Ch. Transnationale Behördenkooperation: Verfassungs- und völkerrechtliche Probleme transnationaler administrativer Standardsetzung. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2005, Jg. 65, Nr. 2, s. 351-389. ISSN 0044-2348; REINACHER, K. *Die Vergemeinschaftung von Verwaltungsverfahren am Beispiel der Freisetzungsrichtlinie*. 1. Aufl. Berlin: Tenea, 2005. 218 s. ISBN 3-86504-125-6; STIGLIANI, V. Atti amministrativi nazionali e norme comunitarie. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 1999, vol. 9, n<sup>o</sup> 6, s. 1413-1422. ISSN 1121-404X; a WETTNER, F. *Die Amtshilfe im Europäischen Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 418 s. ISBN 3-16-148740-0.

sankcionovat. V případě případné kolize účinků transteritoriálního správního aktu a intrateritoriálního správního aktu má transteritoriální správní akt v aplikační činnosti vnitrostátního správního orgánu přednost. Zmíněné závěry jsou v souladu s existující judikaturou Soudního dvora Evropské unie.<sup>14</sup> A *vice versa* jsou tuzemské správní orgány vázány pravomocnými správními akty cizí moci, které byly vydány ve formě transteritoriálního správního aktu. Uvedený aspekt inter-administrativního pouta má tedy organizační charakter; jedná se o vztah mezi paralelně existujícími strukturami veřejné správy na horizontální úrovni, přičemž exekutiva cizí moci v zásadě musí respektovat účinky pravomocných transteritoriálních aktů bez dalšího. Transteritoriální správní akt může být také exekučním titulem, a to zejména v případě přeshraničního vynucování povinností v rámci zásady dohledu domovského státu.<sup>15</sup>

Ve vztahu k přeshraničním účinkům *pro unione* panuje v zásadě shoda v tom, že transteritoriální správní akty zavazují správní orgány cizí moci i v případech, kdy stát chybně implementoval korespondující směrnici nebo ji neimplementoval vůbec.<sup>16</sup> Argumentaci ve prospěch zmíně-

<sup>14</sup> „Proto pokud orgány členského státu vydaly řídičský průkaz [...], nejsou jiné členské státy oprávněny ověřit dodržení podmínek vydání stanovených touto směrnicí [...]. Držení řídičského průkazu vydaného členským státem musí totiž být považováno za důkaz toho, že držitel tohoto řídičského průkazu splňoval zmíněné podmínky v den, kdy mu byl průkaz vydán [...]. Skutečnost, že [...] členský stát (může) vyžadovat pro jakékoliv vydání řídičského průkazu přísnější lékařskou prohlídku, než jsou prohlídky uvedené ve zmíněné příloze, nemá tedy vliv na povinnost tohoto členského státu uznat řídičské průkazy vydané jinými členskými státy podle téže směrnice. [...] Z toho vyplývá zaprvé, že hostitelský členský stát, který podřídí vydání řídičského průkazu přísnějším vnitrostátním podmínkám, zejména po odnětí předchozího řídičského průkazu, nemůže odmítnout uznat řídičský průkaz vydaný později jiným členským státem pouze z toho důvodu, že držitel tohoto nového řídičského průkazu jej obdržel podle vnitrostátní právní úpravy, která neukládá stejné požadavky jako tento hostitelský členský stát. Zásada vzájemného uznávání brání tomu, aby hostitelský členský stát odmítl uznat řídičský průkaz vydaný jiným členským státem z toho důvodu, že podle informací pocházejících z hostitelského členského státu držitel tohoto řídičského průkazu nespĺňoval v den jeho vydání podmínky vyžadované pro obdržení tohoto průkazu.“ Srovnej body 53 a 55. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.

<sup>15</sup> Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 472. ISSN 0042-4498.

<sup>16</sup> Blíže viz BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationengesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 861. ISSN 0012-1363; De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 34. ISSN 1874-7981; NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen

ného názoru lze přitom najít i v judikatuře Soudního dvora Evropské unie, který dovozuje, že členský stát není oprávněn odmítnout výkon unijního právního předpisu z důvodu, že jiný členský stát tento předpis porušuje.<sup>17</sup>

Inter-administrativní pouto *stricto sensu* na straně jedné implikuje závaznost transteritoriálního správního aktu pro správní orgány cizí moci, nemá ovšem za následek povinnost těchto orgánů řídit se právem státu, který akt vydal. Cizí správní orgán se ve vztahu s transteritoriálním správním aktem řídí vždy svým vlastním právním řádem. Inter-administrativní pouto nezpůsobuje, že by se ustanovení právního řádu, podle kterého byl akt vydán, stalo součástí právního řádu státu, na jehož území nabývá transteritoriální správní akt svých účinků.

Na tomto místě je možné uvést, že existují i názory, které existenci inter-administrativního pouta popírají a účinky transteritoriálních správních aktů spojují toliko s pasivní povinností státu strpět v rámci své výsosti důsledky plynoucí z těchto forem správní činnosti.<sup>18</sup>

### **„Inter-administrativní pouto“ *largo sensu***

Zadruhé transteritoriální účinek implikuje, že adresát transteritoriálního správního aktu je oprávněn k povolenému jednání nejenom na území státu, který uvedený akt vydal, ale také na území jiných členských států Evropské unie. Adresát není povinen žádat na území jiných států (v režimu cizího veřejného práva) o akt uznání; jeho oprávnění vzniká bez dalšího pro celý relevantní prostor. Uvedený aspekt inter-administrativního pouta je v unijních předpisech i explicitně deklarován: „Členské státy zajistí, aby správcovská společnost povolená svým domovským členským státem mohla vykonávat svou činnost, pro kterou získala povolení, na jejich území buď zřízením pobočky, nebo v rámci volného pohybu služeb. Členské státy nesmějí zřízení pobočky nebo poskytování služeb podmiňovat žádnými požadavky na vydání povolení či požadavky na dotační kapitál

---

Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 864. ISSN 0721-880X; a RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 461. ISSN 0042-4498. Ruffert současně argumentuje i ve prospěch vzniku přeshraničních účinnů *ex conventione* (s. 458).

<sup>17</sup> Například bod 20. *Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd.* [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94.

<sup>18</sup> Blíže viz KADELBACH, St. *Allgemeines Verwaltungsrecht unter europäischem Einfluss*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 1999, s. 36. ISBN 3-16-147024-9.



ani jinými opatřeními s rovnocenným účinkem.<sup>19</sup> „Členské státy stanoví, že činnosti uvedené v příloze I mohou být na jejich území provozovány v souladu s článkem 35, článkem 36 odst. 1, 2 a 3, článkem 39 odst. 1 a 2 a články 40 až 46 buď prostřednictvím zřízení pobočky, nebo poskytováním služeb kteroukoliv úvěrovou institucí, jež byla povolena a jež podléhá dohledu příslušných orgánů jiného členského státu, pokud se vydané povolení vztahuje na tyto činnosti.“<sup>20</sup> Pravidlem současně je, že právní předpisy vážou výkon oprávnění z transteritoriálních správních aktů na určitý formalizovaný postup spolupráce mezi správními orgány jednotlivých států.<sup>21</sup> V nauce je zmíněný fenomén označován jako *pasivní vzá-*

<sup>19</sup> Blíže viz článek 16. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

<sup>20</sup> Blíže viz článek 33. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

<sup>21</sup> Například Směrnice č. 2009/65/ES ve svém článku 17 předpokládá, že kromě splnění podmínek podle článků 6 a 7 oznámí každá správcovská společnost, která má v úmyslu zřídit pobočku na území jiného členského státu za účelem provozování činností, pro něž získala povolení, tuto skutečnost příslušným orgánům svého domovského členského státu. Pokud příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti nemají s přihlédnutím k plánované činnosti žádný důvod pochybovat o přiměřenosti řídicí struktury nebo finanční situaci správcovské společnosti, sdělí tuto skutečnost do dvou měsíců ode dne, kdy obdrží veškeré údaje uvedené v odstavci 2, příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti a informují v tomto smyslu dotyčnou správcovskou společnost. Rovněž sdělí podrobnosti o případných systémech pro odškodnění určených na ochranu investorů. Odmítnou-li příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti sdělit údaje uvedené v odstavci 2 příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti, zdůvodní své odmítnutí dotyčné správcovské společnosti do dvou měsíců ode dne, kdy obdržely veškeré údaje. V případě takového odmítnutí nebo neposkytnutí odpovědi se lze obracet na soudy v domovském členském státě správcovské společnosti. Pokud příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti nemají s přihlédnutím k plánované činnosti žádný důvod pochybovat o přiměřenosti řídicí struktury nebo finanční situaci správcovské společnosti, sdělí tuto skutečnost do dvou měsíců ode dne, kdy obdrží veškeré údaje uvedené v odstavci 2, příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti a informují v tomto smyslu dotyčnou správcovskou společnost. Rovněž sdělí podrobnosti o případných systémech pro odškodnění určených na ochranu investorů. Odmítnou-li příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti sdělit údaje uvedené v odstavci 2 příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti, zdůvodní své odmítnutí dotyčné správcovské společnosti do dvou měsíců ode dne, kdy obdržely veškeré údaje. V případě takového odmítnutí nebo neposkytnutí odpovědi se lze obracet na soudy v domovském členském státě správcovské společnosti. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koor-*

*jenné uznání.*<sup>22</sup> Lze tedy konstatovat, že „inter-administrativní pouto“ a spolupráce vnitrostátních správních orgánů na horizontální úrovni představují spojené nádoby.

Inter-administrativní pouto *largo sensu* implikuje, že oprávnění přiznaná transteritoriálním správním aktem mohou být realizována i na území jiných států. Inter-administrativní pouto *largo sensu* ovšem neimplikuje, že by adresát transteritoriálního správního aktu nebyl při realizaci uvedených oprávnění vázán právním řádem cizího státu.<sup>23</sup> Právní předpisy státu, na jehož území jsou tato oprávnění realizována, jsou pro adresáta aktu závazné vedle povinností plynoucích z vydaného aktu. Případná kolize povinností by měla být řešena v souladu se zásadou přednosti transteritoriálního správního aktu.

### Fenomén „inter-administrativního pouta“: vybrané aplikační problémy

Přeshraniční účinky transteritoriálního správního aktu vyvolávají právní následky v rovině právního řádu státu, který toto rozhodnutí nevydal, ani na jeho vydání neparticipoval. Jedná se o akt, který byl vydán podle cizího právního řádu. Uvedený koncept přeshraničních účinků implikuje celou řadu potenciálních kolizí s *veřejným zájmem* státu, v jehož územní výsosti ke vzniku těchto účinků dochází. V souvislosti se skutečností, že jak v právu mezinárodním, tak i v právu unijním absentuje harmonizovaná úprava správního procesu,<sup>24</sup> se klade otázka, jestli exekutiva státu, na jehož území dochází ke vzniku přeshraničních účinků cizích aktů, disponuje nástroji, prostřednictvím kterých by prosazovala *veřejný zájem* vůči případným vadám těchto aktů. Nauka věnovala tradičně nemálo pozornosti problémům plynoucím z fenoménu přeshraničního působení správních činností cizí moci ve sféře územní výsosti suverénního státu. Jak bylo uvedeno výše, vycházela i starší nauka ze zásady, že správní činnosti s přeshraničními účinky je po stránce zákonnosti nutné posuzovat striktně podle kritérií veřejného práva státu, který je učinil (vydal správ-

---

*dinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

<sup>22</sup> Blíže viz ARMSTRONG, K. A. Mutual Recognition. In: C. BARNARD a J. SCOTT, eds. *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. 1<sup>st</sup> ed. Oxford; Portland, OR: Hart Publishing, 2002, s. 240-241. ISBN 1-84113-271-3.

<sup>23</sup> Blíže viz NICOLIN, St. *Il mutuo riconoscimento tra mercato interno e sussidiarietà*. 1<sup>a</sup> ed. Padova: CEDAM, 2005, s. 12-16. ISBN 88-13-26130-6.

<sup>24</sup> To má za následek absenci jednotné definice klíčových institutů, jakými jsou rozhodnutí, jeho právní moc, vady rozhodnutí, jejich následky a možnosti jejich nápravy.

ní akt). Současně nauka uznávala existenci zásady presumpce správnosti správních aktů i ve vztahu k přeshraničním účinkům. Nauka<sup>25</sup> se proto věnovala problematickým bodům, které koncepce transteritoriality způsobila ve vztahu k jiným státům. Předmětem zájmu se staly zejména otázky, jakými pravomocemi disponují ve vztahu k těmto aktům tuzemské správní orgány, zejména jestli je možné tyto akty podrobit přezkumu z hlediska jejich zákonnosti, případně je zrušit nebo změnit. Dále se stala předmětem zájmu nulita správních činností (otázka jejich důsledků v rovině přeshraničních účinků)<sup>26</sup> a aplikace výhrad ve veřejném zájmu ve vztahu k cizím aktům.<sup>27</sup> Zatímco starší nauka koncentrovala svoji pozornost na přeshraniční důsledky plynoucí z aktu uznání, současná zahraniční odborná literatura aplikuje její teoretické závěry i ve vztahu k fenoménu transteritoriálních správních aktů.<sup>28</sup>

Z perspektivy přeshraničních účinků *pro unione* je třeba výše nastíněné problémy vnímat z perspektivy zásady loajální spolupráce (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii), která implikuje požadavek vzájemné spolupráce mezi vnitrostátními správními orgány jednotlivých členských států. Zmíněný požadavek lze vymezit ve třech rovinách. Zaprvé: judikatura Soudního dvora Evropské unie konstantně dovozuje, že zásada loajální spolupráce má za následek, že členské státy mají v unijním právem harmonizovaných oblastech v rámci správní spolupráce vycházet ze vzá-

---

<sup>25</sup> Blíže viz BEITZKE, G. *Ordre Public*. In: K. STRUPP a H.-J. SCHLOCHAUER, Hrsg. *Wörterbuch des Völkerrechts: Band II*. 2. völlig neu bearb. Aufl. Berlin: Walter de Gruyter, 1961, s. 665-672; MAGERSTEIN, W. *Hoheitsakte fremder Staaten und ordre public mit besonderer Berücksichtigung der Frage der Anerkennung ausländischer Konfiskationen*. *Juristische Blätter*. 1954, Jg. 76, s. 424-430. ISSN 0022-6912; a NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV*. 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936, s. 338-339.

<sup>26</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 54-55.

<sup>27</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 90-93.

<sup>28</sup> Blíže viz De LUCIA, L. *Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts*. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 32-33. ISSN 1874-7981; GERONTAS, A. S. *Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions*. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 427. ISSN 1076-6715; a RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, J., M. GARCÍA PÉREZ, J. J. PERNAS GARCÍA a C. AYMERICH CANO. *Foreign Administrative Acts: General Report*. In: J. RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, ed. *Recognition of Foreign Administrative Acts*. 1<sup>st</sup> ed. Cham: Springer, 2016, s. 1-13. ISBN 978-3-319-18973-4.

jenné důvěry.<sup>29</sup> Část judikatury se v této souvislosti dokonce přiklání k názoru, že vzájemná důvěra je obecnou zásadou správní spolupráce, která by se měla uplatňovat i v těch oblastech, které doposud nebyly unijním právem harmonizovány.<sup>30</sup> Zadruhé: Soudní dvůr Evropské unie dovozuje, že zásada loajální spolupráce dále implikuje i povinnost členských států zajistit bezvadnost těch rozhodnutí, která mohou vyvolávat účinky ve vztahu k třetím státům.<sup>31</sup> Uvedená povinnost je pokládána za *conditio sine qua non* pro fungování modelu přeshraničních účinků rozhodnutí v rámci Evropské unie.<sup>32</sup> Zatřetí: zásada loajální spolupráce implikuje povinnost správních orgánů jednotlivých členských států aktivně spolupracovat se správními orgány jiných členských států v oblastech jejich pravomocí.<sup>33</sup> Odborná literatura v této souvislosti konstatuje, že důsledná aplikace zásady loajální spolupráce má za následek vzájemné propojení exekutiv jednotlivých členských států a vytváření sítí vzájemně formalizované nebo neformální spolupráce mezi jednotlivými vnitrostátními správními orgány.

---

<sup>29</sup> Například bod 22. *Case of W. J. G. Bauhuis v. the Netherlands State* [1977-01-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1977, C-46/76; bod 19. *Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd.* [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94; a bod 34. *Case of Malika Tennah-Durez v. Conseil national de l'ordre des médecins* [2003-06-19]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-110/01.

<sup>30</sup> Například bod 18. *Criminal Proceedings against Esther Renée Bouchara, née Wurmser, and Norlaine SA* [1989-05-11]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1989, C-25/88.

<sup>31</sup> „Zásada loajální spolupráce zavazuje příslušné správní orgány k řádnému prozkoumání skutkového stavu relevantního pro aplikaci požadavků stanovených v předpisech o sociálním pojištění s tím, že tyto garantují správnost údajů vyplněných v předepsaném formuláři (E-101).“ Body 51 až 54. *Case of Fitzwilliam Executive Search Ltd. v. Bestuur van het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen* [2000-02-10]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2000, C-202/97.

<sup>32</sup> Například *Rozhodnutí Rady ze dne 28. října 1999 o vzájemném uznávání*. Ú.v. EU C 141, 2000-05-19, s. 5-6. Současně platí, že vysoká míra chybovosti rozhodnutí vnitrostátních správních orgánů je jednou z překážek dalšího rozvoje režimu přeshraničních účinků *pro unione* v unijních předpisech, protože snižuje důvěru jiných států k cizím rozhodnutím.

<sup>33</sup> Například bod 27. *Criminal Proceedings against Adriaan de Peijper, Managing Director of Centrafarm BV* [1976-05-20]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-104/75; bod 14. *Criminal Proceedings against Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten BV* [1981-12-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1981, C-272/80; bod 22. *Case of Commission of the European Communities v. French Republic* [1983-03-22]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1983, C-42/82; a bod 13. *Criminal Proceedings against Jacqueline Brandsma* [1996-06-27]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-293/94.

### Nicotnost (nulita)

Jednotné chápání institutu nicotnosti (nulity) v mezinárodním správním právu absentuje.<sup>34</sup> Skutečností ovšem je, že nauka reflektuje, že nejzávažnější a současně neodstranitelné (nezhojitelné) vady mají v rovině vnitrostátního správního práva pravidelně za následek, že je na akty pohlíženo, jakoby vůbec neexistovaly (*Nichtigkeit des Verwaltungsaktes, nullità del provvedimento*). Současně zůstává skutečností, že různé vnitrostátní právní řády stanovují jak různé předpoklady pro kvalifikaci vrchnostenského aktu jako aktu nicotného,<sup>35</sup> tak i různé procesní nástroje pro deklaraci této skutečnosti.<sup>36</sup> Ve vztahu k problematice transteritoriálních správních aktů, respektive vzniku „inter-administrativního pousta“ (*inter-administrative tie*) vyvstala otázka, jestli přeshraniční účinky vznikají i v důsledku nicotných (nulitních) transteritoriálních správních aktů. S ohledem na skutečnost, že termínu „transteritoriální správní akt“ mohou ve smyslu vnitrostátních právních úprav korespondovat různé formy správních činností, má problematika nicotnosti uvedených forem jednání širší rozměr a neomezuje se jenom na otázku nicotnosti správních rozhodnutí.<sup>37</sup>

Ve vztahu k otázce nicotnosti transteritoriálních správních aktů a jejich důsledků lze konstatovat, že zde máme co do činění s nutností vyvážit dva současně působící zájmy. Na jedné straně zájem na garanci legality a předvídatelnosti rozhodování, na straně druhé zájem na uniformním

<sup>34</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 54.

<sup>35</sup> Příkladem může být otázka, jakým způsobem reaguje vnitrostátní právní řád na zásadu nezcitelnosti kompetence. Otázkou je zejména, jestli skutečnost, že akt vydá správní orgán nadřízený (řádně) věcně příslušnému správnímu orgánu, má za následek nicotnost anebo toliko nezákonnost vydaného aktu. V této souvislosti lze zmínit, že zatímco česká právní úprava, která se skutečností, že akt byl vydán orgánem nadřízeným řádně věcně příslušnému správnímu orgánu, automaticky nicotnost nespojuje (§ 77 odst. 1. *Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění pozdějších předpisů*), právní úprava rakouská se k věci staví opačně.

<sup>36</sup> V této souvislosti lze poukázat na skutečnost, že vnitrostátní právní řády se staví různě k problému, jestli lze nicotnost správního aktu deklarovat kdykoliv nebo jestli je tato pravomoc (v zájmu právní jistoty) časově omezena. Na tomto místě lze konstatovat, že zatímco například česká ani německá vnitrostátní úprava nestanoví žádné lhůty pro zahájení, respektive ukončení řízení o prohlášení nicotnosti, jiné právní řády (například úprava polská a rakouská) tuto možnost ve vazbě na specifické důvody nicotnosti časově limitují. V různých režimech jsou akty považovány za nicotné buď *ab initio*, nebo jsou považovány za platné až do okamžiku deklarace jejich nicotnosti.

<sup>37</sup> Může se totiž jednat i o otázku opatření obecné povahy, veřejnoprávních smluv, individuálních forem jednání, které nemají povahu správního aktu, a jejich nicotnosti.

přístupu k transteritoriálním správním aktům (zájem na tom, aby jejich charakter nebyl posuzován různými vnitrostátními správními orgány podle různých kritérií).<sup>38</sup> V odborné literatuře se na výše nastíněný problém vyskytly v zásadě tři názory.

Starší odborná literatura měla za to, že nicotnost (nulita) konstituuje překážku pro uznání cizího vrchnostenského aktu. „Paakt nevyvolává v právním řádu žádné účinky, které by mohly být prostřednictvím aktu uznání rozšiřovány pro sféru tuzemska. Absence účinků ve státě, který tento paakt vydal, implikuje nemožnost rozšířit účinky takového paaktu na základě aktu uznání v jiném státě.“<sup>39</sup> Analogicky je dovozováno, že v případě nicotných správních činností nevznikají ani přeshraniční účinky *pro unione*, a to z důvodu, že jejich vznik je vázán na existující a pravomocný správní akt. Současně se má za to, že v případě, že by nauka připustila vznik „inter-administrativního pouta“ i v případě nulitních transteritoriálních správních aktů, došlo by k absurdní situaci, kdy by účinky aktu vázaly správní orgány cizí moci, ovšem neexistovaly by v rovině státu, který nulitní rozhodnutí vydal. *Matthias Ruffert* zastává opačný názor a má za to, že *raison d'être* transteritoriálních správních aktů sám o sobě zabraňuje správním orgánům cizí moci posuzovat zákonnost, respektive případnou nulitu těchto forem správních činností. Má tedy za to, že „inter-administrativní pouto“ vzniká i v těchto případech.<sup>40</sup> Opak byl podle jeho názoru v rozporu s jedním ze základních postulátů transteritoriality, a to proto, že jiné státy nedisponují oprávněním transteritoriálních správních akty podrobit přezkumu. *Ruffert* v této souvislosti argumentuje tím, že v případě nezákonnosti a nicotnosti se jedná toliko o jiný stupeň závažnosti identické vady, a ne o dvě různé, svébytné kategorie.<sup>41</sup> *Gernot Sydow* se pokusil o smíření obou výše nastíněných postojů s tím, že dovozoval neaplikovatelnost vnitrostátních předpisů o nicotnosti ve

---

<sup>38</sup> Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 34. ISSN 1874-7981.

<sup>39</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 56.

<sup>40</sup> Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 475-476. ISSN 0042-4498.

<sup>41</sup> Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 475-476. ISSN 0042-4498.

vztahu k těm formám správní činnosti, které jsou vydávány ve formě transteritoriálních správních aktů.<sup>42</sup>

Současná odborná literatura podrobila výše uvedené názory kritické reflexi.<sup>43</sup> Zmíněný *Ruffertův* názor je kritizován kvůli absurdním následkům, které by implikoval: pokud by přeshraniční účinky vyvolávaly i ty transteritoriální správní akty, které jsou dle práva státu, který je vydal, nicotné, nastala by zcela logicky situace, kdy by tyto akty v rovině jednoho práva neexistovaly, zatímco v jiných státech by jejich účinky nastávaly. Ani *Sydowův* názor není považován za přesvědčivý.<sup>44</sup> Vedl by totiž také k absurdní situaci, ve které by vnitrostátní správní orgány disponovaly pravomocí rušit vydané transteritoriální správní akty z důvodu jejich nezákonnosti, ale současně by nedisponovaly pravomocí deklarovat jejich nicotnost. Řešení nastoleného problému tedy musí vycházet z toho, že koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů. V případě, že jednáni dle vnitrostátního práva státu, který je učinil, nemá právní důsledky v rovině veřejného práva, nemůže nastat ani jejich rozšíření mimo územní výsost dotčeného státu.<sup>45</sup> „Quo nullum est, nullum producitur effectum.“ Pokud je správní orgán konfrontován s transteritoriálním správním aktem, který považuje za nicotný (nulitní), je namístě, aby si o této skutečnosti učinil vlastní úsudek.

Skutečností je, že v případě přeshraničních účinků *pro unione* by měla být otázka potenciální nicotnosti transteritoriálního správního aktu řešena v souladu se zásadou loajální spolupráce. V souladu s uvedenou zásadou by se měly vnitrostátní správní orgány při výkonu unijního práva chovat „jako hejno ptáků nebo proud ryb, skupina řízená a provázaná neviditelnými pouty, směřující do společného cíle.“<sup>46</sup> Vnitrostátní správní

---

<sup>42</sup> Blíže viz SYDOW, G. *Verwaltungskooperation in der Europäischen Union: Zur horizontalen und vertikalen Zusammenarbeit der europäischen Verwaltungen am Beispiel des Produktzulassungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2004, s. 149. ISBN 3-16-148553-X.

<sup>43</sup> Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 456-457. ISSN 1076-6715.

<sup>44</sup> Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 457. ISSN 1076-6715.

<sup>45</sup> Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 457. ISSN 1076-6715.

<sup>46</sup> Blíže viz TEMPLE LANG, J. General Report: The Duties of Co-operation of National Authorities and Courts and the Community Institutions under Article 10 EC. In: Z. SUNDSTRÖM

orgán, který se ve své činnosti dostane do styku s transteritoriálním správním aktem, jehož seznatelné vlastnosti vyhodnotí jako potenciální důvody nicotnosti, by se měl v souladu se zásadou loajální spolupráce obrátit na exekutivu státu, který takový akt vydal, s podnětem k jeho přezkoumání z hlediska nicotnosti (nulity).

### **Přezkum zákonnosti**

Koncepce vázanosti transteritoriálních správních aktů právním řádem státu, který správní jednání učinil, implikuje otázku, které správní orgány disponují pravomocí prolomit právní moc těchto aktů. Ve vztahu k přeshraničním účinkům vznikajícím na základě aktu uznání tradičně existovaly dva názorové proudy, které prosazovaly k nastolenému problému odlišná stanoviska. Shoda v zásadě panovala ohledně toho, že exekutiva státu, který akt vydal, následně disponuje i pravomocí jej procesními prostředky rušit nebo měnit. První z nich popíral, že by vnitrostátní správní orgány disponovaly pravomocí zrušit cizí správní akt vyvolávající účinky na území jejich státu. Zmíněný názor reflektoval charakteristický znak mezinárodního práva, kterým je jeho souřadnost zprostředkovaná uplatňováním zásady svrchované rovnosti. *Karl Neumeyer* k uvedené otázce lakonicky konstatoval, že s výhradou explicitních ustanovení korespondujících mezinárodních smluv (které v tomto ohledu sám označoval za anomálie) by pravomoc správních orgánů rušit vrchnostenské akty cizí moci byla v přímém rozporu se zásadami mezinárodního práva, zejména se zásadou nezasahování a se zásadou jurisdikční imunity států.<sup>47</sup> Správní činnosti jiných států lze v rovině mezinárodního práva kvalifikovat jako jednání *iure imperii*. Uvedené postuláty následně v nauce mezinárodního správního práva našly širokou odezvu<sup>48</sup> a jsou v současnosti přijímány i ve vztahu k transteritoriálním správním aktům. *Volker Nessler* uvedený závěr podporuje teleologickou argumentací o účelu

---

a M. R. KAUPPI, eds. *XIX FIDE Congress: Volume I*. 1<sup>st</sup> ed. Helsinki: Fédération Internationale pour le Droit Européen, 2000, s. 383. ISBN 951-96579-3-2.

<sup>47</sup> Blíže viz NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV*. 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936, s. 349.

<sup>48</sup> Blíže viz KMENT, M. *Grenzüberschreitendes Verwaltungshandeln: Transnationale Elemente deutschen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 461-462. ISBN 978-3-16-150320-7; OHLER, Ch. *Die Kollisionsordnung des Allgemeinen Verwaltungsrechts: Strukturen des deutschen Internationalen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 156-157. ISBN 3-16-148647-1; a WENANDER, H. Recognition of Foreign Administrative Decisions: Balancing International Cooperation, National Self-determination, and Individual Rights. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2011, Jg. 71, Nr. 4, s. 755-785. ISSN 0044-2348.



transteritoriálních aktů.<sup>49</sup> S tímto závěrem se ztotožňuje i existující judikatura Soudního dvora Evropské unie.<sup>50</sup> Dovojuje, že v případě, kdy by pravomocí rušit nebo měnit vydané transteritoriální správní akty disponovaly i orgány jiných států, nebylo by dosaženo cíle, který unijní legislativa přiznáním přeshraničních účinků *pro unione* sleduje.

Opačný názor zastávala zejména francouzská nauka; následně jej recipovali někteří další autoři. I tento směr uznával skutečnost, že vrchnostenský akt s přeshraničními účinky může být posuzován toliko podle právních předpisů státu, který jej vydal.<sup>51</sup> Zmíněný směr argumentoval tím, že pravomoc vnitrostátních správních orgánů zrušit nebo změnit cizí správní akt s přeshraničními účinky nelze považovat za narušení zásady svrchované rovnosti států a neintervence, protože zásah vůči cizímu vrchnostenskému aktu je omezen sférou výsosti státu, který jej činí. Účinky zrušení nebo změny jsou dle tohoto směru omezeny toliko na území jednoho státu a nemají dosah mimo sféru jeho výsosti.<sup>52</sup> Uvedený směr považoval přiznání pravomoci podrobit cizí vrchnostenské akty přezkumu za projev suverenity státu, a ne za zásah do výsosti jiného státu. V nauce ovšem argumentační linie tohoto názorového směru nebyla recipována.

Závěry výše nastíněných názorových proudů byly konfrontovány se skutečností, že některé právní úpravy ve vztahu k aktům s přeshraničními účinky výslovně zakotvují pravomoci správních orgánů jiných států ve vztahu k těmto aktům. V unijním právu je to případ Vízového kodexu, který zakotvuje pravomoc správního orgánu prohlásit vízum za neplatné nebo jej zrušit. Co se týče prohlášení víza za neplatné, Vízový kodex stanovuje (článek 34 odst. 1), že má být provedeno v případě „pokud je zřejmé, že v době udělování víza nebyly splněny podmínky udělení víza,

<sup>49</sup> Blíže viz NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X.

<sup>50</sup> „Jelikož totiž směrnice [...] přiznává členskému státu vydání vylučnou pravomoc ujistit se, že řídičské průkazy, které vydává, splňují podmínky uložené touto směrnicí, přísluší pouze tomuto členskému státu (kurzívou zvýraznil autor) přijmout vhodná opatření, pokud jde o řídičské průkazy, u nichž se *a posteriori* ukáže, že jejich držitelé nesplňovali zmíněné podmínky.“ Srovnej bod 56. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.

<sup>51</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 100-101.

<sup>52</sup> Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 100-101.

zejména pokud existují závažné důvody se domnívat, že vízum bylo získáno podvodným způsobem.“ Vízum v zásadě prohlašuje za neplatné příslušný správní orgán členského státu, který vízum udělil. Vízový kodex ovšem výslovně stanovuje, že pravomocí prohlásit vízum za neplatné disponuje i příslušný orgán jiného členského státu a že v takovém případě jsou o tom informovány orgány členského státu, který vízum udělil. Co se týče zrušení víza, je stanoveno, že vízum se zruší, pokud je zřejmé, že podmínky udělení víza již nejsou nadále plněny. Ohledně pravomoci Vízový kodex stanovuje (článek 34 odst. 2), že vízum v zásadě ruší příslušný orgán členského státu, který vízum udělil. Vízum ovšem může zrušit i příslušný orgán jiného členského státu; v takovém případě jsou o tom informovány orgány členského státu, který vízum udělil. Vízový kodex konečně přiznává příslušnému orgánu jiného členského státu i pravomoc zrušit vízum na žádost jeho držitele (článek 34 odst. 3). I v tomto případě mají být o zrušení informovány příslušné orgány členského státu, který vízum udělil.

Výše uvedený specifický případ výslovného přiznání pravomoci správních orgánů jiného členského státu zrušit, respektive prohlašovat cizí správní jednání za neplatné se stal v odborné literatuře předmětem rozsáhlé polemiky. Přiznání výše uvedené pravomoci je pokládáno za výjimku z obecného pravidla, že transteritoriální správní akt může být zrušen výlučně příslušným správním orgánem státu, který jej vydal. Zakotvení zmíněné výjimky v ustanovení přímo aplikovatelného právního předpisu reflektuje skutečnost, že „inter-administrativní pouto“ představuje v tomto případě značný zásah do výsosti suverénního státu. Z tohoto důvodu považovaly jednotlivé členské státy za nutné výslovně si vyhradit ve znění právního předpisu možnost ve věci zrušení, respektive prohlášení neplatnosti rozhodovat.<sup>53</sup> Uvedenou výhradu je ovšem zapotřebí považovat za výjimečný případ, který nemá za následek narušení obecně

---

<sup>53</sup> Obdobně například ve vztahu k pobytovému povolení státních příslušníků třetích zemí Směrnice č. 2003/109/ES ve svém článku 22 stanovuje, že dokud státní příslušník třetí země neobdržel právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, je druhý členský stát oprávněn rozhodnout o zamítnutí prodloužení doby platnosti nebo o odnětí povolení k pobytu, a to z důvodu veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, nejsou-li nadále plněny podmínky stanovené v člancích 14, 15 a 16 nebo nepobývá-li státní příslušník třetí země v dotčeném členském státě oprávněně, a může dotčnou osobu a její rodinné příslušníky v souladu s postupy stanovenými vnitrostátními právními předpisy, včetně postupů navrácení, přimět v stanovených případech k opuštění svého území. Blíže viz *Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty*. Ú.v. EU L 16, 2004-01-23, s. 44-53.

platné zásady, že pravomocí rušit nebo měnit transteritoriální správní akty disponují výlučně správní orgány státu, který je vydal.

V relaci k přeshraničním účinkům *pro unione* má být i v této otázce aplikována zásada *loajální spolupráce*. Obdobně, jako je tomu v případě nicotných (nulitních) aktů, i v případě transteritoriálních správních aktů vykazujících jiné vady nastupuje povinnost správních orgánů obrátit se na exekutivu jiného členského státu s podnětem k nápravě. „Pokud má členský stát vážné pochybnosti o legalitě řídičského průkazu vydaného jiným členským státem, přísluší mu, aby to v rámci vzájemné spolupráce a výměny informací [...] oznámil tomuto jinému členskému státu. V případě, že členský stát vydání nepřijme vhodná opatření, může hostitelský členský stát zahájit proti členskému státu vydání řízení s cílem, aby Soudní dvůr určil nesplnění povinností vyplývajících ze směrnice [...]“<sup>54</sup> A *vice versa*, unijní předpisy výslovně požadují, aby byl o případném zrušení transteritoriálního správního aktu vyzooměn i správní orgán státu, na jehož území byla oprávnění z něho plynoucí realizována.<sup>55</sup> Obdobný

---

<sup>54</sup> Bod 57. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06. Srovnej také bod 23. *Criminal Proceedings against José António da Silva Carvalho* [2003-12-11]. Usnesení Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-408/02; a bod 48. *Criminal Proceedings against Felix Kapper* [2004-04-29]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2004, C-476/01.

<sup>55</sup> Například Směrnice č. 2009/138/ES ve svém článku 144 odst. 2 stanovuje, že v případě odnětí nebo pozbytí platnosti povolení uvědomí orgán dohledu domovského členského státu o této skutečnosti orgány dohledu ostatních členských států a ty přijmou příslušná opatření, aby zabránily pojišťovně nebo zajišťovně v zahájení nových operací na svých územích. Orgán dohledu domovského členského státu, společně s těmito orgány, přijme veškerá nezbytná opatření na ochranu zájmů pojištěných osob, a zejména omezí volné nakládání s aktivy pojišťovny podle článku 140. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)*. Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155. Obdobně požaduje ve svém článku 45 i Směrnice č. 2013/36/EU, aby příslušné orgány domovského členského státu neprodleně uvědomily příslušné orgány hostitelského členského státu o případném odnětí povolení. Příslušné orgány hostitelského členského státu mají učinit vhodná opatření, aby zabránily dotčené úvěrové instituci zahajovat další operace na jeho území a aby ochránily zájmy vkladatelů. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

režim se uplatňuje i v případě změny, respektive pozastavení vykonatelnosti.<sup>56</sup>

### ***Ochrana práv prostředky správního soudnictví***

Za klíčovou podmínku pro přiznání přeshraničních účinků je u transteritoriálních správních aktů již tradičně považováno dosažení určité úrovně harmonizace právních úprav, které implikují srovnatelnou úroveň požadavků kladených na povolení určitých činností v různých státech. Skutečností přitom je, že otázka harmonizace standardů ochrany prostřednictvím nástrojů správního soudnictví se stala předmětem diskuse v odborné literatuře teprve v průběhu uplynulého období. Zásady vázanosti transteritoriálních správních aktů na právní řád domovského státu a jurisdikční imunity státu mají *inter alia* za následek, že zákonnost (případně jiné vady, jsou-li předmětem soudního přezkumu) těchto aktů je přezkoumávána výlučně v rámci prostředků správního soudnictví státu, který transteritoriální správní akt vydal.<sup>57</sup> Ke vzniku účinků transteritoriálních správních aktů, a tím pádem k potenciálnímu dotčení veřejných subjektivních práv, ovšem může dojít i na území jiných států. Současně platí, že správní soudy těchto států nedisponují pravomocí podrobit transteritoriální správní akty vydané jinými státy soudnímu přezkumu. Zmíněný teoretický postulát v zásadě reflektoval judikaturu Soudního dvora Evropské unie, podle které „při neexistenci (unijní) právní úpravy [...] pří-

---

<sup>56</sup> Například Nařízení č. 428/2009 ve svém článku 13 odst. 1 stanovuje, že příslušné orgány členských států mohou v souladu s tímto nařízením zamítnout udělení vývozního povolení a mohou zrušit, pozastavit, změnit nebo odvolat vývozní povolení, které již udělily. V případě, že zamítnou, zruší, pozastaví, podstatně omezí nebo odvolají vývozní povolení nebo pokud stanoví, že zamýšlený vývoz nebude povolen, oznámí to příslušným orgánům ostatních členských států a Komisi a sdělí jim nezbytné informace. Pozastavily-li příslušné orgány členského státu platnost vývozního povolení, oznámí na konci doby pozastavení platnosti povolení konečně posouzení členským státům a Komisi. Blíže viz *Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití*. Ú.v. EU L 134, 2009-05-29, s. 1-269.

<sup>57</sup> Blíže viz BASSI, N. *Mutuo riconoscimento e tutela giurisdizionale: La circolazione degli effetti del provvedimento amministrativo straniero fra diritto europeo e protezione degli interessi del terzo*. 1<sup>a</sup> ed. Milano: Giuffrè, 2008, s. 87-91. ISBN 88-14-14089-8; BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 69-76. ISBN 978-3-8329-0156-1; a HOFMANN, J. *Rechtsschutz und Haftung im Europäischen Verwaltungsverbund*. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a B. SCHÖNDORF-HAUBOLD, Hrsg. *Der Europäische Verwaltungsverbund: Formen und Verfahren der Verwaltungszusammenarbeit in der EU*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 353-381. ISBN 3-16-148612-9.

sluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby určil příslušné soudy a upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva (Evropské unie).“ Primární unijní právo dle Soudního dvora Evropské unie nezamýšlelo „vytvořit před vnitrostátními soudy za účelem zachování práva Společenství jiné právní prostředky než ty, které zakládá vnitrostátní právo.“<sup>58</sup> „Je totiž věcí členských států stanovit systém procesních prostředků a řízení, který umožní zajistit dodržování tohoto práva.“<sup>59</sup> Nastíněný postulát byl následně arobován i praxí, přičemž odborná literatura již v současnosti uvádí řadu příkladů, kdy národní správní soudy odmítly žaloby vůči transteritoriálním správním aktům vydaným správními orgány jiného státu. Uvedené závěry mají za následek, že subjektům dotčeným účinky transteritoriálních správních aktů jsou k dispozici výlučně prostředky obrany v režimu správního soudnictví toho státu, který transteritoriální správní akty vydal.

Výše nastíněná konstrukce se stala předmětem akademické diskuse<sup>60</sup> zejména s ohledem na prostředky soudní obrany, kterými ve vztahu k transteritoriálním správním aktům disponují dotčené subjekty na území jiných států. Koncepce výlučné příslušnosti správních soudů domovského státu k přezkumu zákonnosti transteritoriálních správních aktů byla podrobena kritice zejména z perspektivy zásady účinné soudní ochrany, kterou judikatura Soudního dvora Evropské unie považuje za obecnou zásadu unijního práva.<sup>61</sup> Ve vztahu k uplatňování prostředků obrany subjekty dotčenými na území jiných členských států bylo upozor-

<sup>58</sup> „V tomto ohledu procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství, nesmějí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity).“ Srovnej body 5 a 44. *Case of Rewe-Zentralfinanz eG and Rewe-Zentral AG v. Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976-12-16]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-33/76.

<sup>59</sup> Srovnej bod 41. *Case of Unión de Pequeños Agricultores v. Council of the European Union* [2002-07-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2002, C-50/00 P.

<sup>60</sup> Blíže viz BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationale Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 69-76. ISBN 978-3-8329-0156-1.

<sup>61</sup> „Je třeba hned připomenout, že podle ustálené judikatury zásada účinné soudní ochrany představuje obecnou zásadu práva Společenství, která vyplývá z ústavních tradic společných členským státům, která byla zakotvena v člancích 6 a 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a která byla rovněž znovu stvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice [...]“. Srovnej bod 37. *Case of Unibet (London) Ltd. and Unibet (International) Ltd. v. Justitiekanslern* [2007-03-13]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2007, C-432/05.

něno na skutečnost, že tyto subjekty budou potenciálně nuceny uplatňovat svá práva před cizím soudem, v cizím jazyce a v režimu cizího procesního práva. V konkrétním případě by mohlo být zpochybněno, jestli je taková situace v souladu s výše nastíněnou zásadou účinné soudní ochrany. V odborné literatuře lze identifikovat dva směry reagující na výše položenou otázku. První reprezentuje názor *Matthiase Rufferta*, podle kterého pro existenci pravomoci správního soudu přezkoumávat akty vydané cizí mocí musí existovat výslovný právní základ.<sup>62</sup> Přezkoumávání zákonnosti správních činností cizích států by mělo z perspektivy mezinárodního práva za následek porušení zásady jurisdikční imunity (cizího) státu, protože správní činnosti jsou považovány za formu jednání *iure imperii*.<sup>63</sup> V této souvislosti je možné poukázat na skutečnost, že osm evropských států (Belgie, Kypr, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Švýcarsko a Velká Británie) v současnosti zavazuje Evropská úmluva o státní imunitě z roku 1972, která se vztahuje *inter alia* na výkon správního soudnictví. Opačný názor vyslovil *Thomas von Danwitz*, podle kterého lze ve výjimečných případech připustit přezkum správních činností s přeshraničními účinky v rámci správního soudnictví jiného než domovského státu.<sup>64</sup>

V zmíněné souvislosti lze konstatovat, že argumentaci, kterou ve svých závěrech podporují autoři patřící do prvního z výše uvedených směrů, lze považovat za přesvědčivější a lépe odpovídající zájmu na právní jistotě. Režim soudního přezkumu reflektuje v jednotlivých státech existující a realizované formy správní činnosti, které nejsou nutně kompatibilní s formami správní činnosti v jiných státech. Uvedený fakt představuje první vážnou překážku realizace soudního přezkumu jinými orgány než správními soudy domovského státu. Zároveň by byl správní soud při přezkumu zákonnosti (respektive jiných vad) transteritoriálních správních aktů povinen aplikovat nejenom cizí veřejné právo, ale i závěry cizí závazné judikatury. To vždy dle charakteru právní povahy, kterou jí cizí právní řád přiznává. Konečně je zde otázka účinků případného zrušení nezákonného transteritoriálního právního aktu správním soudem jiného než domovského státu. Při absenci explicitní právní úpravy lze vy-

---

<sup>62</sup> Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 469. ISSN 0042-4498.

<sup>63</sup> Blíže viz BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 84-99. ISBN 978-3-8329-0156-1.

<sup>64</sup> Blíže viz pozn. 234. Von DANWITZ, Th. *Europäisches Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Berlin; Heidelberg: Springer, 2008, s. 646. ISBN 978-3-540-79877-4.

cházet z toho, že účinky takového rozhodnutí by byly vázány výlučně na území dotčeného státu, přičemž v jiných státech (včetně domovského státu) by transteritoriální správní akt zůstal i nadále platný. Taková konstrukce zcela zjevně není přijatelná jak z perspektivy právní jistoty na straně adresáta transteritoriálního správního aktu, tak ani z perspektivy dotčených subjektů. Na tomto místě lze ještě poukázat na skutečnost, že nastíněnou situaci nutno chápat komplexně z perspektivy potenciálně možných paralelních soudních řízení ve více státech, a tím pádem potenciálních protichůdných soudních rozhodnutí. K obdobným závěrům se v obecné rovině kloní i judikatura Soudního dvora Evropské unie.<sup>65</sup> Konečně je zapotřebí připomenout, že cizí formy správní činnosti jsou mezinárodním právem považovány za jednání *iure imperii* a jako takové s ohledem na jurisdikční imunitu státu vyloučeny z přezkumu soudem cizí moci.

Výše uvedené argumenty podporují závěr, že za absence explicitní právní úpravy nelze transteritoriální správní akty podrobit soudnímu přezkumu před soudy jiného státu, než který tyto akty vydal. V souladu s výše nastíněnými závěry zahraniční odborné literatury lze tedy konstatovat, že tyto soudy disponují *výlučnou* pravomocí k přezkumu zákonnosti, respektive jiných vad transteritoriálních správních aktů.

---

<sup>65</sup> „Kromě toho je třeba připomenout, že požadavek soudního přezkumu jakéhokoli rozhodnutí vnitrostátního orgánu představuje obecnou zásadu práva Evropské unie. Na základě uvedené zásady přísluší vnitrostátním soudům, aby rozhodly o legalitě aktu, který nepřiznivě zasahuje do něčeho právního postavení, a aby za přípustný považovaly opravný prostředek podaný za tímto účelem, třebaže vnitrostátní procesní pravidla takový opravný prostředek v podobném případě nestanoví [...]. Pokud jde o riziko závažných obtíží, je třeba konstatovat, že v projednávaném případě se výklad práva Evropské unie podaný Soudním dvorem Evropské unie v tomto rozsudku týká práva žadatelů moci u soudu zpochybnit rozhodnutí Seirekomitee zamítající jejich žádosti o grant. Příslušnému vnitrostátnímu soudu přísluší, aby se vyjádřil ke každému opravnému prostředku, který bude podán, v závislosti na okolnostech vlastního konkrétního případu. Nařízení č. 1083/2006, vykládané ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání ustanovení programové příručky přijaté monitorovacím výborem v rámci operačního programu uzavřeného mezi dvěma členskými státy, jehož cílem je podpora evropské územní spolupráce, v rozsahu, v němž toto ustanovení nestanoví, že rozhodnutí tohoto monitorovacího výboru zamítající žádost o grant lze napadnout u soudu členského státu.“ Srovnej body 72 a 82. *Case of Liivimaa Lihaveis MTÜ v. Eesti-Läti programmi 2007 – 2013 Seirekomitee* [2014-09-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2014, C-562/12.

## Závěry

Charakteristické znaky transteritoriálních správních aktů (vázanost právním řádem domovského státu, jejich následek v podobě „inter-administrativního pouta“ a zásada dohledu domovského státu) implikují celou řadu praktických otázek při aplikaci práva ve vztahu k těmto specifickým formám správních jednání. Uvedené otázky jsou v zásadě reflexí absence harmonizace hmotně- a procesně-právních institutů správního práva jednotlivých států. Transteritoriální účinky mají za následek nejenom vznik oprávnění adresátů těchto správních jednání na území jiných států, ale také potenciální kolize s cizím právním řádem a následnou potřebu jejich řešení. Uvedené kolize se staly předmětem odborné diskuse jak ve vztahu k problematice ochrany veřejného zájmu na území těchto států, ve kterých transteritoriální správní akty vyvolávají své účinky, tak i ve vztahu k ochraně práv subjektů, které mohou být na území těchto států účinky transteritoriálních správních aktů dotčeny. Základní zásady při řešení zmíněných situací lze shrnout níže.

Zásada vázanosti transteritoriálního správního aktu na právní řád domovského státu implikuje, že je to výlučně tento právní řád, který rozhoduje o formě, obsahu, náležitostech a potenciálních vadách předmětných aktů. Samotná otázka, jestli transteritoriální správní akt vznikl nebo jestli se jedná o nicotný akt nevyvolávající právní účinky, musí být posuzována výlučně z perspektivy právního řádu domovského státu. Vydání transteritoriálního správního aktu a nabytí jeho účinků v rovině veřejného práva domovského státu má za následek presumpci správnosti i ve vztahu ke správním orgánům cizí moci, jsou-li vázány „inter-administrativním poutem“ (tj. jsou-li vázány korespondující vnitrostátní normou, jež je důsledkem pramene mezinárodního práva, respektive unijního práva). *A vice versa*, pokud transteritoriální správní akt v rovině veřejného práva domovského státu nevznikne (případy nulity), ke vzniku „inter-administrativního pouta“ nedochází.

Výše uvedené má za následek, že s výhradou explicitně přiznaných pravomocí správních orgánů cizí moci jsou to výlučně správní orgány domovského státu, které disponují pravomocí podrobit transteritoriální správní akty přezkumu z hlediska jejich případné nezákonnosti, respektive z hlediska jiných vad a pravomocí zrušit je nebo je změnit v režimu řádných, mimořádných, respektive dozorčích prostředků. Správní orgány jiných států takovou pravomocí za absence explicitní právní úpravy nedisponují. *A vice versa* platí, že obrana proti nezákonným, respektive ji-



nak vadným transteritoriálním správním aktům probíhá výlučně prostředky a v režimu veřejného práva domovského státu. Případná rozhodnutí správních orgánů ve věci zrušení nebo změny transteritoriálních správních aktů, včetně případných rozhodnutí upravujících jejich vykonatelnost nebo jiné právní účinky, mají přeshraniční účinky (*ex conventione* nebo *pro unione*). Obdobnou vázanost lze konstatovat, i co se týče prostředků obrany v režimu správního soudnictví.

Inter-administrativní pouto, které transteritoriální správní akty implikují vůči správním orgánům jiných států, má za následek řadu potenciálních interakcí exekutivy domovského státu se správními orgány cizí moci. V prostoru Evropské unie mají být tyto interakce řešeny v souladu se zásadou loajální spolupráce (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii), která implikuje požadavek vzájemné spolupráce mezi vnitrostátními správními orgány jednotlivých členských států. Uvedená zásada implikuje požadavek vzájemné důvěry (minimálně v oblastech, které jsou předmětem unijní harmonizace), povinnost členských států zajistit bezvadnost rozhodnutí, které mohou vyvolávat účinky ve vztahu k třetím státům, a povinnost správních orgánů jednotlivých členských států aktivně spolupracovat se správními orgány jiných členských států v oblastech jejich pravomoci. V případě interakce správního orgánu s cizím transteritoriálním správním aktem představuje zásada loajální spolupráce limity a základní vodítko administrativního postupu.

### Seznam bibliografických odkazů

- ARMSTRONG, K. A. Mutual Recognition. In: C. BARNARD a J. SCOTT, eds. *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. 1<sup>st</sup> ed. Oxford; Portland, OR: Hart Publishing, 2002, s. 225-267. ISBN 1-84113-271-3.
- BASSI, N. *Mutuo riconoscimento e tutela giurisdizionale: La circolazione degli effetti del provvedimento amministrativo straniero fra diritto europeo e protezione degli interessi del terzo*. 1<sup>a</sup> ed. Milano: Giuffrè, 2008. 130 s. ISBN 88-14-14089-8.
- BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationsgesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 855-866. ISSN 0012-1363.

- BEITZKE, G. *Ordre Public*. In: K. STRUPP a H.-J. SCHLOCHAUER, Hrsg. *Wörterbuch des Völkerrechts: Band II*. 2. völlig neu bearb. Aufl. Berlin: Walter de Gruyter, 1961, s. 665-672.
- BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003. 185 s. ISBN 978-3-8329-0156-1.
- Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.
- Case of Commission of the European Communities v. French Republic* [1983-03-22]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1983, C-42/82.
- Case of Fitzwilliam Executive Search Ltd. v. Bestuur van het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen* [2000-02-10]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2000, C-202/97.
- Case of Liivimaa Lihaveis MTÜ v. Eesti-Läti programmi 2007 – 2013 Seirekomitee* [2014-09-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2014, C-562/12.
- Case of Malika Tennah-Durez v. Conseil national de l'ordre des médecins* [2003-06-19]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-110/01.
- Case of Rewe-Zentralfinanz eG and Rewe-Zentral AG v. Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976-12-16]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-33/76.
- Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd.* [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94.
- Case of Unibet (London) Ltd. and Unibet (International) Ltd. v. Justitiekanslern* [2007-03-13]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2007, C-432/05.
- Case of Unión de Pequeños Agricultores v. Council of the European Union* [2002-07-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2002, C-50/00 P.
- Case of W. J. G. Bauhuis v. the Netherlands State* [1977-01-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1977, C-46/76.

- CLARIZIA, P. *Il mutuo riconoscimento dell'atto amministrativo nell'ordinamento europeo*. 1<sup>a</sup> ed. Roma: Università degli Studi Roma Tre, 2010. 204 s.
- Criminal Proceedings against Adriaan de Peijper, Managing Director of Centrafarm BV* [1976-05-20]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-104/75.
- Criminal Proceedings against Esther Renée Bouchara, née Wurmser, and Norlaine SA* [1989-05-11]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1989, C-25/88.
- Criminal Proceedings against Felix Kapper* [2004-04-29]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2004, C-476/01.
- Criminal Proceedings against Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten BV* [1981-12-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1981, C-272/80.
- Criminal Proceedings against Jacqueline Brandsma* [1996-06-27]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-293/94.
- Criminal Proceedings against José António da Silva Carvalho* [2003-12-11]. Usnesení Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-408/02.
- De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 17-45. ISSN 1874-7981.
- De LUCIA, L. Autorizzazioni transnazionali e cooperazione amministrativa nell'ordinamento europeo. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2010, vol. 20, n° 3-4, s. 759-788. ISSN 1121-404X.
- EHRlich, W. *Das Genehmigungsverfahren für Dual-use-Waren im deutschen Exportkontrollrecht*. 1. Aufl. Witten: Mendel, 2003. 161 s. ISBN 3-930670-83-6.
- GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. Context and Legal Elements of a Proposal for a Regulation on the Administrative Procedure of the European Union's Institutions, Bodies, Offices and Agencies. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2016, vol. 26, n° 1, s. 313-360. ISSN 1121-404X.
- GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. The General Principles of EU Administrative Procedural Law: An In-depth

- Analysis. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2015, vol. 25, n° 5, s. 1421-1437. ISSN 1121-404X.
- GAUTIER, M. Acte administratif transnational et droit communautaire. In: J.-B. AUBY a J. DUTHEIL de la ROCHÈRE, eds. *Droit Administratif Européen*. 1<sup>e</sup> éd. Bruxelles: Bruylant, 2007, s. 1069-1083. ISBN 978-2-8027-2458-2.
- GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 423-468. ISSN 1076-6715.
- HOFMANN, J. Rechtsschutz und Haftung im Europäischen Verwaltungsverbund. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a B. SCHÖNDORF-HAUBOLD, Hrsg. *Der Europäische Verwaltungsverbund: Formen und Verfahren der Verwaltungszusammenarbeit in der EU*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 353-381. ISBN 3-16-148612-9.
- HOHMANN, H. Handel mit Dual-Use-Gütern im Binnenmarkt: Konflikte zwischen nationalen Kontrollen und europäischer Warenverkehrsfreiheit. *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*. 2000, Jg. 11, s. 52-57. ISSN 0938-3050.
- JANSSENS, Ch. *The Principle of Mutual Recognition in EU Law*. 1<sup>st</sup> ed. Oxford: Oxford University Press, 2013. 358 s. ISBN 978-0-19-967303-2.
- KADELBACH, St. *Allgemeines Verwaltungsrecht unter europäischem Einfluss*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 1999. 560 s. ISBN 3-16-147024-9.
- KARPENSTEIN, U. Die neue Dual-use-Verordnung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 2000, Jg. 11, Nr. 22, s. 677-680. ISSN 0937-7204.
- KMENT, M. *Grenzüberschreitendes Verwaltungshandeln: Transnationale Elemente deutschen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010. 913 s. ISBN 978-3-16-150320-7.
- KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965. 120 s.
- LATOURE, A. M. *Die integrierte Umweltverwaltung in der Europäischen Union*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2013. 359 s. ISBN 978-3-8329-7885-3.

- LEHR, W. Die neue EU-Dual-use-Verordnung 2000 und deren Auswirkungen für das Exportgeschäft. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 2001, Jg. 20, Nr. 1, s. 48-51. ISSN 0721-880X.
- MAGERSTEIN, W. Hoheitsakte fremder Staaten und ordre public mit besonderer Berücksichtigung der Frage der Anerkennung ausländischer Konfiskationen. *Juristische Blätter*. 1954, Jg. 76, s. 424-430. ISSN 0022-6912.
- MATTERA, A. L'harmonisation des législations nationales: un instrument d'intégration et de reconnaissance mutuelle. *Revue du droit de l'Union Européenne*. 2010, n° 4, s. 679-727. ISSN 1155-4274.
- MÖLLERS, Ch. Transnationale Behördenkooperation: Verfassungs- und völkerrechtliche Probleme transnationaler administrativer Standardsetzung. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2005, Jg. 65, Nr. 2, s. 351-389. ISSN 0044-2348.
- Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití. Ú.v. EU L 134, 2009-05-29, s. 1-269.
- NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X.
- NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV*. 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936. 600 s.
- NICOLAIDIS, K. a G. SHAFFER. Transnational Mutual Recognition Regimes: Governance without Global Government. *Law and Contemporary Problems*. 2005, vol. 68, no. 3-4, s. 263-317. ISSN 0023-9186.
- NICOLIN, St. *Il mutuo riconoscimento tra mercato interno e sussidiarietà*. 1<sup>a</sup> ed. Padova: CEDAM, 2005. 281 s. ISBN 88-13-26130-6.
- OHLER, Ch. *Die Kollisionsordnung des Allgemeinen Verwaltungsrechts: Strukturen des deutschen Internationalen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 405 s. ISBN 3-16-148647-1.
- REINACHER, K. *Die Vergemeinschaftung von Verwaltungsverfahren am Beispiel der Freisetzungsrichtlinie*. 1. Aufl. Berlin: Tenea, 2005. 218 s. ISBN 3-86504-125-6.
- RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, J., M. GARCÍA PÉREZ, J. J. PERNAS GARCÍA a C. AYMERICH CANO. Foreign Administrative Acts: General Report.

In: J. RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, ed. *Recognition of Foreign Administrative Acts*. 1<sup>st</sup> ed. Cham: Springer, 2016, s. 1-13. ISBN 978-3-319-18973-4.

*Rozhodnutí Rady ze dne 28. října 1999 o vzájemném uznávání*. Ú.v. EU C 141, 2000-05-19, s. 5-6.

RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 453-485. ISSN 0042-4498.

SCHMIDT-ASSMANN, E. Das Allgemeine Verwaltungsrecht vor den Herausforderungen neuer europäischer Verwaltungsstrukturen. In: H. HALLER, Ch. KOPETZKI, R. NOVAK, S. L. PAULSON, B. RASCHAUER, G. RESS a E. WIEDERIN, Hrsg. *Staat und Recht: Festschrift für Günther Winkler*. 1. Aufl. Wien; New York: Springer, 1997, s. 995-1011. ISBN 3-211-83024-3.

SCHWARZ, M. Europa in der Horizontalen – Zur Abgrenzung des Prinzips gegenseitiger Anerkennung vom Rechtsinstitut des transnationalen Hoheitsakts. In: A. G. DEBUS, F. KRUSE, A. PETERS, H. SCHRÖDER, O. SEIFERT, C. SICKO a I. STIRN, Hrsg. *Verwaltungsrechtsraum Europa: 51. Assistententagung Öffentliches Recht*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 55-78. ISBN 978-3-8329-6676-8.

*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS*. Ú.v. EU L 145, 2004-04-30, s. 1-44.

*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)*. Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155.

*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnice 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010*. Ú.v. EU L 174, 2011-07-01, s. 1-73.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o omezitelném dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES.* Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.
- Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.* Ú.v. EU L 16, 2004-01-23, s. 44-53.
- STIGLIANI, V. Atti amministrativi nazionali e norme comunitarie. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 1999, vol. 9, n° 6, s. 1413-1422. ISSN 1121-404X.
- SYDOW, G. „Jeder für sich“ oder „einer für alle“? Verwaltungsmodelle für die Europäische Union. In: G. BAUSCHKE, et al. Hrsg. *Pluralität des Rechts – Regulierung im Spannungsfeld der Rechtsebenen*. 1. Aufl. Stuttgart: Richard Boorberg, 2003, s. 9-35. ISBN 3-415-03094-6.
- SYDOW, G. *Verwaltungskooperation in der Europäischen Union: Zur horizontalen und vertikalen Zusammenarbeit der europäischen Verwaltungen am Beispiel des Produktzulassungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2004. 380 s. ISBN 3-16-148553-X.
- TEMPLE LANG, J. General Report: The Duties of Co-operation of National Authorities and Courts and the Community Institutions under Article 10 EC. In: Z. SUNDSTRÖM a M. R. KAUPPI, eds. *XIX FIDE Congress: Volume I*. 1<sup>st</sup> ed. Helsinki: Fédération Internationale pour le Droit Européen, 2000, s. 373-426. ISBN 951-96579-3-2.
- Von DANWITZ, Th. *Europäisches Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Berlin; Heidelberg: Springer, 2008. 720 s. ISBN 978-3-540-79877-4.
- Von DANWITZ, Th. Systemgedanken eines Rechts der Verwaltungskooperation. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a W. HOFFMANN-RIEM, Hrsg. *Strukturen des Europäischen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 1999, s. 171-189. ISBN 3-7890-5951-X.
- WENANDER, H. Recognition of Foreign Administrative Decisions: Balancing International Cooperation, National Self-determination, and Individual Rights. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2011, Jg. 71, Nr. 4, s. 755-785. ISSN 0044-2348.
- WETTNER, F. *Die Amtshilfe im Europäischen Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 418 s. ISBN 3-16-148740-0.

*Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění pozdějších předpisů.*

JUDr. Jakub Handrlica, Ph.D.

Právnická fakulta  
Univerzita Karlova v Praze  
Náměstí Curieových 901/7  
116 40 Praha 1  
Česká republika  
[jakub.handrlica@prf.cuni.cz](mailto:jakub.handrlica@prf.cuni.cz)